

Docentenhandleiding

Module Bijbaan – les 1

Inleiding

In deze module verken je samen met je leerlingen verschillende aspecten van een bijbaan. Hierbij worden klassikale onderdelen afgewisseld met online oefenopdrachten die individueel of in tweetallen kunnen worden gemaakt.

In de eerste les leren leerlingen over verschillende soorten bijbanen en bijbehorende leeftijdsrestricties. Ze doen onderzoek naar wat er in een arbeidscontract moet staan en wat een cao is. Daarnaast maken ze kennis met hun rechten en plichten als werknemer, en zoeken ze hun eigen minimumloon op.

In de tweede les leren leerlingen om aan de hand van een loonstrook de verschillende bedragen en onderdelen te analyseren. Ze kunnen hierdoor het verschil tussen bruto- en nettoloon uitleggen en weten wat loonheffing en loonheffingskorting is. Leerlingen doen onderzoek naar de risico's van zwartwerken en gaan tenslotte aan de slag met het terugvragen van loonheffing door te oefenen met het doen van aangifte inkomstenbelasting via de Belastingdienst.

In deze docentenhandleiding vind je alles wat je nodig hebt om de lessen te geven. De online digibordpresentaties ondersteunen je bij de lessen en leiden je er doorheen. Bij iedere slide van de digibordpresentatie vind je in deze docentenhandleiding een toelichting met daarin antwoorden op de quizvragen, extra informatie en mogelijke vragen die je aan de leerlingen kunt stellen.

Doelgroep

Bovenbouw havo/vwo-leerlingen

Duur

De module bestaat uit twee lessen van ieder ongeveer 45 minuten.

Vorbereiding

- Neem de docentenhandleiding en de online digibordpresentatie door en bekijk de online oefenopdrachten.
- Onderzoek welke lokale hulpplekken er binnen jullie school en gemeente zijn om jongeren te ondersteunen bij het regelen van hun digitale regelzaken.

Leerdoelen

Doe je digiding! werkt aan de onderstaande algemene leerdoelen:

- Vergroten van kennis van de (overheids)wereld
- Vergroten van digitale geletterdheid: informatievaardigheden en mediawijsheid
- Vergroten van financiële vaardigheden
- Vergroten van woordenschat

Leerdoelen les 1

- De leerling kan onderzoek doen naar verschillende soorten bijbanen en bijbehorende leeftijdsrestricties.
- De leerling kan de belangrijkste gegevens benoemen die in een arbeidscontract moeten staan.
- De leerling kan in eigen woorden uitleggen wat een cao is.
- De leerling kan benoemen welke rechten je hebt als werknemer.
- De leerling kan opzoeken welk minimumloon bij zijn/haar eigen leeftijd hoort.

Leerdoelen les 2

- De leerling kan de verschillende bedragen en onderdelen op een loonstrook analyseren.
- De leerling kan het verschil tussen bruto- en nettoloon uitleggen.
- De leerling kan het verschil uitleggen tussen wit en zwart werken
- De leerling weet wat loonheffing en loonheffingskorting is.
- De leerling weet hoe je loonheffing terug moet vragen via de Belastingdienst.

Kennischeck

Iedere les kan worden afgesloten met een kant- en klare online kennischeck, aangeboden via Microsoft Forms. Je kunt de kennisquiz in je eigen account dupliceren om vervolgens zelf met je leerlingen te delen en de resultaten van de klas achteraf te bekijken.

Lesbeschrijving les 1

Klaarzetten

- Digibord met [digibordpresentatie les 1](#)
- [Online oefenopdrachten les 1](#)
- Computers voor de leerlingen
- Deze docentenhandleiding (geprint)
- [Kennischek les 1 \(Aan het werk!\)](#) (gedupliceerd in eigen account via Microsoft Forms)

Opbouw

- Introductie (klassikaal)
- Jij & je baan (klassikaal)
- Aan de slag! - online oefenopdrachten (individueel of in tweetallen)
- In gesprek (klassikaal)
- Afsluiting (klassikaal), met eventueel Kennischek les 1 (individueel)

Duur

+/- 45 minuten

Leerdoelen

- De leerling kan onderzoek doen naar verschillende soorten bijbanen en bijbehorende leeftijdsrestricties.
- De leerling kan de belangrijkste gegevens benoemen die in een arbeidscontract moeten staan.
- De leerling kan in eigen woorden uitleggen wat een cao is.
- De leerling kan benoemen welke rechten je hebt als werknemer.
- De leerling kan opzoeken welk minimumloon bij zijn/haar eigen leeftijd hoort.

De les in stappen

Open de [digibordpresentatie](#) en introduceer de les. Vertel dat jullie vandaag aan de slag gaan met de eerste les van de module Bijbaan: Aan het werk!

Vertel dat de les uit vijf delen bestaat.

Waar denken de leerlingen aan bij 'Bijbaantjes'? Stel een paar activerende vragen:

- Wie heeft er een bijbaan?
- Hoeveel uur per week werk jij?
- Wat zijn je rechten?

Vertel wat de leerlingen gaan leren in deze les.

- Wat staat er in mijn arbeidscontract?
- Wat is een cao?
- Welke rechten heb ik als werknemer?
- Welke bijbanen mag ik op mijn leeftijd doen?

Bekijk klassikaal de animatie. Vraag aan de leerlingen: Kun je een deel van je inkomstenbelasting terugkrijgen?

Antwoord: Ja, als je werkt, houdt je werkgever meestal automatisch belasting en premies in op je loon. Dit heet loonheffing. Scholieren betalen vaak meer loonheffing dan uiteindelijk hoeft. Veel scholieren kunnen loonheffing terugvragen.

Vertel dat jullie een korte quiz gaan doen die bestaat uit tien waar/niet waar-vragen. Hoe is het gesteld met de kennis van de leerlingen over bijbaantjes? Steek je hand op als je denkt dat het waar is en steek je hand niet op als je denkt dat het niet waar is.

Antwoord: niet waar. Twee derde van de scholieren van 15 jaar of ouder heeft een bijbaan (CBS).

Antwoord: waar. Daarna volgen kassa-medewerker (meisjes) en krantenbezorger (jongens).

Vraag 3

Waar of niet waar?

In Nederland mag je vanaf 13 jaar werken.

doe je digiding!

Antwoord: waar. Kinderen tot 13 jaar mogen in Nederland niet werken; dat is een algeheel verbod: het verbod op kinderarbeid.

Vraag 4

Waar of niet waar?

Je hebt een arbeidscontract als je in dienst bent van een werkgever en loon krijgt.

doe je digiding!

Antwoord: waar. Het is verstandig een arbeidsovereenkomst (arbeidscontract) schriftelijk vast te leggen. Dan staan een aantal rechten en plichten voor jou en je werkgever vast.

Vraag 5

Waar of niet waar?

Een werkgever is verplicht om werknemers vanaf 13 jaar het wettelijk minimumloon te betalen.

doe je digiding!

Antwoord: niet waar. Het wettelijk minimumuurloon geldt voor alle werknemers vanaf 15 jaar.

Vraag 6

Waar of niet waar?

Het wettelijk minimumloon wordt één keer per jaar vastgesteld door de Rijksoverheid.

doe je digiding!

Antwoord: niet waar. Het wettelijk minimumloon wordt tweemaal per jaar vastgesteld: op 1 januari en op 1 juli.

Vraag 7

Waar of niet waar?

Het bedrag dat je op je rekening krijgt uitbetaald noem je het brutoloon.

doe je digiding!

Antwoord: niet waar. Brutoloon is het bedrag vóór aftrek van belastingen en premies. Nettoloon is het bedrag dat je daadwerkelijk op je rekening krijgt.

Vraag 8

Waar of niet waar?

In Nederland wordt er in de schoonmaakbranche het meest zwartgewerkt.

doe je digiding!

Antwoord: waar. Naar schatting gaat er in de schoonmaakbranche 1,44 miljard euro per jaar om.

Vraag 9

Waar of niet waar?

Loonheffing van je bijbaan vraag je terug via de Belastingdienst.

doe je digiding!

Antwoord: waar.

Vraag 10

Waar of niet waar?

Jongeren laten gemiddeld 100 euro per jaar liggen door geen loonheffing terug te vragen.

doe je digiding!

Antwoord: niet waar. Jongeren laten gemiddeld 180 euro per jaar liggen door geen loonheffing terug te vragen bij de Belastingdienst.

Jij & je bijbaan

Mag het wel of mag het niet?

doe je digiding!

In het volgende onderdeel gaan jullie aan de slag met de regelgeving rondom bijbaantjes. Mag het wel of mag het niet?

Jij & je bijbaan

Bekijk de video

Bekijk samen met de klas de video en bespreek per casus of het wel of niet mag.

Aan de slag!

Ga naar:
havovwo.doejedigiding.nl/bijbaan-les1

Aan de slag!

doe je digiding!

Vertel de leerlingen dat ze in het volgende onderdeel aan de slag gaan met online oefenopdrachten. Vraag de leerlingen om naar havovwo.doejedigiding.nl/bijbaan-les1 te gaan. Ze hoeven niet in te loggen. Leerlingen gaan individueel of in tweetallen aan de slag met de online opdrachten. Loop tijdens dit onderdeel door de klas om eventuele vragen te beantwoorden.

Blik samen met de leerlingen terug op de online oefenopdrachten. Bespreek enkele vragen uit de online opdrachten. Bijvoorbeeld:

- Wat staat er in een arbeidscontract?
- Wat zijn je rechten als werknemer?
- Wat is het minimumloon? En hoeveel verdien jij?
- Wie heeft er een cao? Welke?

Bekijk samen met de klas de video van NOS Stories over jongeren en bijbaantjes.

Bespreek de video klassikaal na. Vraagt jouw werkgever wel eens om over te werken? Wat doe je dan? Krijg je je extra gewerkte uren betaald? En wat doe jij als je moet werken en eigenlijk ziek bent? Zijn de ervaringen van de jongeren in de video herkenbaar?

Bespreek het dilemma klassikaal: Een baan met een lager salaris en een aardige werkgever of een baan met een hoger salaris en een onaardige werkgever.

Wat kiezen de leerlingen?

Iedere les kan worden afgesloten met een kant- en klare online kennischeck, aangeboden via Microsoft Forms. Je kunt de kennisquiz dupliceren om vervolgens zelf met je leerlingen te delen en de resultaten van de klas achteraf te bekijken.

[Ga naar kennischeck les 1 \(Aan het werk!\)](#)

Bespreek kort wat jullie in deze les hebben geleerd:

- Wat staat er in mijn arbeidscontract?
- Wat is een cao?
- Welke rechten heb ik als werknemer?
- Welke bijbanen mag ik op mijn leeftijd doen?

Sluit de les af en vertel dat jullie in de volgende les aan de slag gaan met het onderwerp bijbaan en belasting.

Tip

Ken je de **kletskaarten** van Digidingen-desk al? Hiermee ga je aan de hand van vragen, stellingen en dilemma's met elkaar in gesprek over de digitale overheid. Gebruik de kletskaarten in de (mentor)les of geef ze mee aan ouders tijdens een ouderbijeenkomst.

Vraag de kletskaarten gratis aan via digidingen-desk.nl/kletskaarten

